

Fremtidens Tvorup Klitplantage

Vedr. omlægning af Tvorup Klitplantage til urørt skov, medførende 1500 hektar indhegnet areal og udvidelse af Tvorup Hul fra 4 hektar - 60 hektar.

Til Naturstyrelsen

Vi takker for muligheden for at blive hørt i forbindelse med planerne om at udlægge store dele af Tvorup Klitplantage som urørt skov, herunder udvidelsen af Tvorup Hul fra 4 til 60 hektar og indhegning af 1500 HA. Vi vil med denne indsigelse udtrykke vores bekymringer og stille forslag til ændringer.

Offentlighedens adgang og naturbeskyttelsesloven

Ifølge naturbeskyttelseslovens § 1 er et centralt formål at *“sikre befolkningens adgang til at færdes i naturen”*. Loven beskytter altså ikke alene biodiversitet og landskabelige værdier, men også offentlighedens mulighed for at bruge og opleve naturen.

Naturstyrelsen har som erklæret formål at **fremme adgang og naturoplevelser**. Derfor bør enhver forvaltningsplan balancere hensynet til biodiversitet med hensynet til befolkningens reelle adgang.

Vores hovedpunkter

1. Begrænset brug af skoven

Manglende vedligeholdelse af veje og stier vil medføre, at skoven på sigt bliver ubrugelig for mange grupper: vandrere, løbere, cyklister, hundeluftere, ryttere, familier med klapvogn og gangbesværede.

2. Vildtets levevilkår

Store indhegninger vil presse skovens vilde dyr ud eller resultere i, at de bryder hegn. Dermed opstår både dyrevelfærdsmæssige og sikkerhedsmæssige udfordringer.

3. Sikkerhed og konflikter

Der er veldokumenterede eksempler på konflikter og ulykker, når hunde, heste og græssende kvæg mødes i indhegnede områder. Risikoen for utryghed vil begrænse brugen af området. Det er væsentligt at der laves veje uden for hegnene og dermed mindre indhegninger, så der ikke opstår farlige situationer, der vil foranledige at hele området bliver utilgængeligt for offentligheden.

En landsdækkende undersøgelse foretaget af Dansk Islandshesteforening (2024) dokumenterer, at mødet mellem ryttere og græssende dyr opleves som en af de største barrierer for ridning i naturen. 71 % af deltagerne angiver dette som væsentligt, og 15 % har oplevet farlige situationer i indhegninger. Resultaterne understøtter behovet for mindre indhegninger eller sikre adgangsforhold med realtids GPS-overvågning af dyrene (se bilag 1).

Såfremt man på ingen måde vil imødekomme mindre indhegninger, finder vi det bydende vigtigt for offentlighedens sikkerhed, at man har realtids GPS-lokation via app på alle de græssende dyr i indhegningen, så man dermed har mulighed for at undgå uforvarende konfrontationer med de store græssere.

4. Ejendomsværdi og herlighedsværdi

En totalindhegning reducerer tilgængeligheden til naturen og vil derfor mindske ejendommenes værdi for de borgere, der netop har bosat sig tæt på naturen for at kunne bruge den aktivt.

5. Turisme

Store indhegninger og begrænset adgang kan påvirke områdets turisme negativt, da mange besøgende netop søger de åbne landskaber og frie naturoplevelser. For at bevare områdets tiltrækningskraft foreslår vi, at der sikres god adgang til stier, udsigtspunkter og rekreative ruter, så naturforvaltningen understøtter både biodiversitet og bæredygtig turisme.

Undersøgelsen fra Dansk Islandshesteforening viser samtidig, at adgangen til naturen og sikkerhed under ridning er afgørende for oplevelsesmulighederne. Restriktioner eller store indhegninger, der hæmmer bevægelsesfriheden, vil derfor kunne reducere områdets tiltrækningskraft for besøgende, herunder ryttere, familier og turister, der ønsker en tryk naturoplevelse (se bilag 1).

6. Manglende proportionalitet

Formålet om biodiversitet kan opnås uden så vidtgående begrænsninger. Vi foreslår mindre indhegninger på 10-50 ha, som kan anvendes til græsning uden at skære tværs over stier og veje. Eventuelt kunne man anvende virtuel hegning (se bilag 2-3), således bevægemulighederne ikke indskrænkes, samtidigt spares udgifter til opførelse og vedligehold af hegn.

7. Behov for evaluering og dialog

Vi anbefaler, at der fastlægges en plan for løbende vedligeholdelse af centrale stier og at der gennemføres evaluering efter 5 år, hvor negative konsekvenser for adgang og friluftsliv vurderes. Lokale brugergrupper bør inddrages i denne proces.

8. Spørgsmålstegn ved præmissen om store græssere som naturplejeværktøj

Vi stiller os kritiske over for hele grundantagelsen om, at udsætning af store græssere er et effektivt redskab til at fjerne uønskede arter som sitkagran, gyvel og andre ikke-hjemmehørende arter.

- Forskning og erfaring viser, at græsning kan være et nyttigt plejeværktøj på lysåbne naturtyper som enge og heder, men effekten i skovområder er væsentligt mere usikker. Store græssere æder ikke systematisk invasive arter, og de kan tværtimod forstyrre naturlig succession, beskadige jordbunden og skabe uforudsete problemer med spredning af andre arter.
- Hertil kommer, at der allerede er et betydeligt græsningstryk fra det eksisterende hjortevildt i området. Naturstyrelsens egne tiltag indikerer netop dette – eksempelvis er det nyplantede skovstykke indhegnet, formentlig for at beskytte beplantningen mod vildtbid. Hvis der allerede er behov for hegn for at sikre de ”rigtige” arter, tyder det på, at hjortevildtbestanden i forvejen yder en væsentlig græsningseffekt.
- Vi efterlyser derfor faglig dokumentation for, at yderligere udsætning af store græssere reelt vil bidrage positivt til naturplejen, og at indsatsen ikke blot vil forstærke det eksisterende græsningstryk. Samtidig bør det afklares, hvordan øget indhegning påvirker dyreliv ved begrænsning af naturlig vildtbevægelse. Alternativt bør der arbejdes med mere målrettede metoder til bekæmpelse af ikke-hjemmehørende arter, fx manuel rydning, maskinel indsats eller mindre kontrollerede indsatser.

9. Frigivelse af ikke-hjemmehørende arter til fri sankning

Som alternativ til indhegning og brug af store græssere foreslår vi, at Naturstyrelsen åbner for fri sankning af ikke-hjemmehørende arter (se bilag 4).

Denne løsning vil:

- Bidrage til at reducere invasive arter gennem frivilligt borgerengagement.
- Øge lokalbefolkningens mulighed for at bruge og nyde skoven aktivt, fx ved indsamling af grene, træ til brænde, pyntegrønt eller andre materialer.
- Skabe et positivt samspil mellem naturforvaltning og lokalbefolkning, i stedet for at indføre restriktioner og barrierer.
- Være i tråd med naturbeskyttelseslovens formål om at fremme offentlighedens adgang til og oplevelse af naturen.

Vi mener, at det er oplagt at afprøve denne form for borgerinddragelse fremfor at indskrænke adgangen med store indhegninger, som skaber utryghed og begrænser brugen af skoven. Se bilag 5 – sådan føres fri sankning ud i livet.

Konklusion – Realistiske løsninger for en balanceret forvaltning af Tvorup Klitplantage

Som nævnt under punkt 8 vedrørende store græssere forudsættes det, at behovet for disse kan dokumenteres eller på anden måde anskueliggøres. Såfremt denne præmis kan opfyldes, ser vi følgende tre realistiske scenarier som veje frem, der kan balancere naturpleje, adgang og landskabsoplevelse:

Scenarie 1: Virtuelt hegn

Virtuel hegning er allerede en mulighed i Danmark, og Fødevarestyrelsen har givet dispensation for brug af GPS-halsbånd som alternativ til traditionelle hegn. Systemet fungerer ved, at dyrene bærer GPS-halsbånd, som kommunikerer via mobilnettet og en app. Når dyret nærmer sig grænsen, udløses først advarselslyde, og hvis disse ignoreres, gives en elektrisk impuls. (se bilag 2 + 3)

Fordelene ved virtuelt hegn er, muligheden for at overvåge dyrenes position i realtid samt at der er en langt mindre fysisk barriere i landskabet, hvorved vildtet får uændrede vilkår og ikke indskrænkes af fysisk hegn. Samtidig kan brugere af skoven kan færdes langt mere frit. Ydermere er det økonomisk mindre omkostningstungt i forhold til etablering og vedligeholdelse af hegn samt lettere tilsyn af dyrene (det er lettere at finde dem på de 1500 hektar).

Det er vigtigt at man samtidig med virtuelt hegn, giver skovens brugere mulighed for at se dyrenes aktuelle position via en app, så konfrontationer kan undgås. Ydermere er det væsentligt at udvalgte stier og veje vedligeholdes. Der bør være tydelig skiltning om app og virtuelt hegn, så man sikres de bedste vilkår for ikke uforvarende at støde ind i de store græssere, og dermed kan færdes trygt – også selvom man er ude at lufte hunden eller hesten.

Såfremt der laves store faste hegn i stedet for virtuelt hegn, kan det kun laves brugervenligt med flere solcelledrevne trykknapslåger (af hensyn til ryttere), vedligeholdte veje/stier og GPS-lokation af dyrene. At bevæge sig ind i en stor indhegning uden viden om hvor dyrene befinder sig vurderer langt de fleste brugere for farligt. Det vil resultere i en voldsom indskrænkning af befolkningens adgang til at færdes i hele Tvorup Klitplantage.

Scenarie 2: Mindre, afgrænsede indhegninger med fri adgang til stier og veje

I dette scenarie placeres indhegninger strategisk, således **centrale stier og veje holdes udenfor indhegningerne**, hvilket sikrer sammenhæng i stisystemet og tilgængelighed for brugerne.

Ved at skabe flere mindre hegn (f.eks. 10-50 hektar) kan man undgå at skulle passere hegn og låger, samt undgå at skulle færdes sammen med ”de store græssere”. Samtidig er mindre indhegninger mere attraktive for lokale forpagtere. Det giver også naturstyrelsen mulighed for at tilpasse græsningstiltag (får/kvæg/hest) til helt lokale naturtyper og landskabets karakter.

Scenarie 3: Tillad fri-sankning

Som alternativ til store indhegninger med græssende dyr foreslår vi, at Naturstyrelsen åbner for **fri sankning af ikke-hjemmehørende arter**. Dette kunne eventuelt afprøves som et alternativ til hegning i eksempelvis 500 hektar af den centrale del af skoven, hvor der er mange benyttede stier og veje.

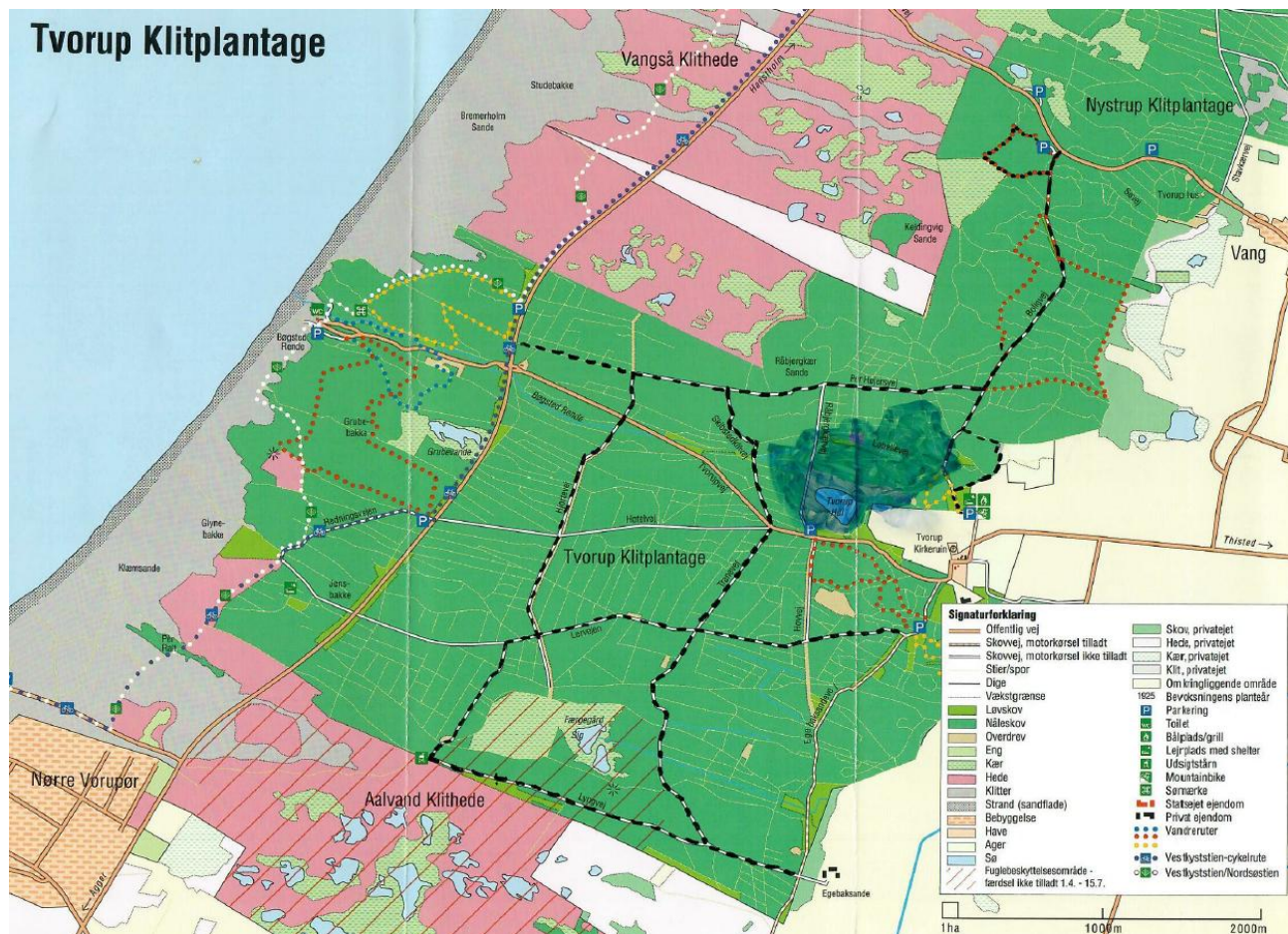
De ikke-hjemmehørende arter er omdrejningspunktet for forvaltningsplanen i Tvorup Klitplantage. De vurderes ofte som problematiske, fordi de:

- udkonkurrerer hjemmehørende arter,
- ændrer jordbundsforhold, og
- forringer biodiversiteten.

Ved at give lokalbefolkningen mulighed for at indsamle disse arter til fx brænde, pyntegrønt, binderi eller tømmer, kan Naturstyrelsen både:

1. fremme biodiversiteten ved at reducere invasive arter, og
2. styrke offentlighedens aktive adgang og medejerskab til naturen.

Vores fælles ambition bør være at vælge en løsning, som **maksimerer naturens udvikling og fremmer biodiversitet**, men samtidig **sikrer offentlig adgang, oplevelser og integration med lokalområdet**. Ved at drøfte, kombinere og finjustere disse to scenarier kan vi sammen finde den optimale model for Tvorup Klitplantage.

Her har vi markeret, hvilke stier og veje vi vurderer som uundværlige for adgangen og mobiliteten i området, og som bør vedligeholdes (scenarie 1) og/eller friholdes for hegn (scenarie 2).

Alt ovenstående er bearbejdet ud fra det nuværende materiale fra Naturstyrelsen Thy "Udkast til indhegninger i Tvorup klitplantage" (se Bilag 6), såfremt udkastet ændres har vi brug for at revurdere vigtige veje og stier, da der er veje og stier af meget høj betydning, som i henhold til nuværende udkast er holdt udenfor indhegningerne.

Med venlig hilsen
Foreningen Thys Natur, Hestefolket i Vang/Tvorup

Bilag 1 Dansk Islandshesteforenings spørgeundersøgelse - om udfordringer og barrierer ved ridning blandt græssende dyr

https://www.magasinettolt.dk/blog/over-tusind-har-deltaget-i-undersogelse-om-udfordringer-og-barrierer-ved-ridning-blandt-graessende-dyr/?fbclid=IwY2xjawNUj2hleHRuA2FlbQIxMABicmlkETBWYW9YQWpHNmJsclU4YlhoAR4n3UrpG5h1EJmLUZR6cYByaC2_2nVsh6b6OF5TZLFiY9NWKLb-phcNbzCCdw_aem_lpA2fWXyclxfHJ2-Gq2WPA

03 maj 2024

Forside > Natur & Fritid > Over tusind deltog i undersøgelse om udfordringer og barrierer ved ridning blandt græssende dyr

Størstedelen svarer, at fritgående kvæg og heste er en af de væsentligste barrierer for at ride i naturen.

Spørgeundersøgelsen er blevet foretaget blandt DIs medlemmer og lokalklubmedlemmer i april 2024.

Undersøgelsen viser, at 71% anser fritgående kvæg og heste som en af de væsentligste barrierer, der afholder dem fra at ride i naturen sammenlignet med andre typer af barrierer. Som fx at skulle ride på trafikfarlig vej eller transportere hesten i trailer, oplyser Lisbeth Maria Hansen fra Naturkomiteen.

– Undersøgelsen viser også, at lysten til at ride ind blandt kvæg falder drastisk, hvis man har ansvaret for andre, fx i turridningssammenhæng, siger hun.

Det budskab fremlagde Naturkomiteens formand, Caroline Seehusen for nylig til Friluftsrådets Generalforsamling samtidig med at hun offentliggjorde flere af undersøgelsens resultater. Se dem herunder.

Resultater af Dansk Islandshesteforenings spørgeundersøgelse

1168 respondenter har deltaget i undersøgelsen.

58% angiver, at stasejet natur/skov er blandt de naturtyper som de oftest rider i

71% angiver fritgående kvæg og heste som en af de væsentligste barrierer som kunne afholde dem fra at ride i naturen

62 % angiver, at de gerne vil ride i indhegnede områder hvor der går hjortevildt

18 % angiver, at de gerne vil ride i indhegnede områder hvor der går kvæg

11 % angiver, at de gerne ville medvirke til turridning o.lign. i områder med kvæg, hvis deltagerne er over 18 år

5,5 % angiver, at de gerne ville medvirke til turridning o.lign i områder med kvæg, hvis deltagerne er under 18 år eller har fysiske/psykiske udfordringer

15 % har oplevet farlige situationer ved ridning i indhegninger med kvæg.

Kilde: "Spørgeundersøgelse om udfordringer og barrierer ved ridning blandt græssende dyr." Udsendt af Dansk Islandshesteforening til medlemmer og lokalklubmedlemmer i perioden fra d. 27. marts 2024 og 14 dage frem.

Børn og unges adgang til naturen er et prioriteret område i Friluftsrådet, og undersøgelsens resultater animerer derfor til et fornyet fokus på rytteres adgang til naturen.

Beskrivelser af farlige situationer

I undersøgelsen har flere respondenter givet sig tid til at beskrive farlige episoder i mødet med dyr i indhegninger. Episoder, der enten er endt med en ulykke eller potentielt kunne have været endt med en ulykke.

– Det er episoder, som ikke registreres, og derfor ikke medtages i en samlet risikovurdering i forbindelse med ændringer i naturforvaltningen på statsejede arealer, hvor både den rige natur og pladsen til friluftsliv, skal indgå i en samlet vurdering, forklarer Lisbeth Maria Hansen.

Vil stadig gerne høre fra ryttere

I den forbindelse vil Dansk Islandshesteforening fortsat gerne høre fra ryttere, der har oplevet farlige situationer ved ridning blandt græssende dyr.

Både beskrivelser af episoderne og om der skete noget efterfølgende? Blev episoden registreret? Blev dyrene skiftet ud el. lign? Eller skete der ikke noget?

– Nu ser vi frem til at gå endnu mere i dybden med at analysere undersøgelsens resultater. Foreløbig har vi fået bekræftet, at når vi kæmper for en både rig og tilgængelig natur, så kæmper vi for majoriteten af medlemmernes interesser, afslutter Lisbeth Maria Hansen.

“Nu ser vi frem til at gå endnu mere i dybden med at analysere undersøgelsens resultater. Foreløbig har vi fået bekræftet, at når vi kæmper for en både rig og tilgængelig natur, så kæmper vi for majoriteten af medlemmernes interesser”

<https://www.magasinettolt.dk/blog/ny-undersogelse-saetter-fokus-paa-risici-ved-ridning-i-hegnede-naturomraader/>

01 november 2024

Forside > Natur & Fritid > Ny undersøgelse sætter fokus på risici ved ridning i hegnede naturområder

Flere episoder med sammenstød mellem mennesker i naturen og store græssere viser, det er nødvendigt at undersøge, hvordan danske ryttere stiller sig til risici og evt. erstatningsansvar ved at skulle ride i hegnede naturområder med store græssere. Derfor udbreder Dansk Islandshesteforening, Dansk Ride Forbund og Ridespor-Danmark en undersøgelse om ridning i naturen. Undersøgelsen begynder den 1. november.

Episoder med uheldige møder mellem friluftsliv og store naturgræssere er ikke enestående. Flere respondenter kommer med eksempler i den spørgeundersøgelse, som Dansk Islandshesteforening gennemførte blandt sine medlemmer i april.

Derfor bredes en undersøgelse, der handler om ridning i indhegnet natur, nu ud til alle landets ryttere. Du finder den i bunden af denne artikel.

Et frit og sikkert friluftsliv til hest

Det er nødvendigt for at få overblik over, om danske ryttere og hvor mange, der mener, at de bliver indskrænket i at kunne dyrke deres fritidsinteresse – ridning i naturen – i takt med, at der indhegnes mere og mere natur i Danmark.

Det er også nødvendigt at få kendskab til ulykker, hvor der er indblandet ridende og store græssere. Der samles nemlig ikke data om ulykker, så man kan bruge erfaringerne til at forebygge nye ulykker.

Sidst men ikke mindst er der uklarhed om, hvem, der bliver draget til ansvar, hvis noget går galt i mødet med store udsatte græssere i indhegnet natur.

Det forklarer projektleder Tove Urup fra Ridespor-Danmark. Sammen med naturkomiteen i Dansk Islandshesteforening har hun gransket undersøgelsen fra april.

Den peger nemlig på en række problemstillinger, hvis omfang, vi bør undersøge bredere, forklarer hun.

Sådan udbredes undersøgelsen

Undersøgelsen deles på DI og DRF's kanaler og sendes til klubber under de to foreninger. Undersøgelsen vil også blive delt på en række FB-sider, og den sendes til rytterrepræsentanter i Naturnationalparkerne og Skovbrugerrådene.

Ubehagelig episode under en ridetur

Tove Urup fremhæver en case i Dansk Islandshesteforenings undersøgelse.

Den handler om [en farlig episode under en ridetur](#), beskrevet af Mette Bøhnke fra Odense. En situation, som undersøgelsen viser, at mange ryttere enten har prøvet at stå i eller frygter at komme til at stå i, siger Tove.

Heldigvis undgår Mette det værste, men episoden har efterladt både hende og hendes hest med en frygt for mødet med køer.

Men historien et eksempel på, hvad der kan ske, men også at ansvaret kan være vanskeligt at placere, hvis der sker uheld i indhegninger med udsatte græssere.

En problemstilling som også Børne- og Ungdomspædagogernes Landsforbund peger på i disse to artikler:

Læs også: [Angrebet af rasende kø: Hyggetur med børnene blev til mareridt.](#)

Læs også: [Naturnationalparker splitter pædagoger: Begeistrede eller bekymrede.](#)

Hvad viste Dansk Islandshesteforenings undersøgelse?

At Mettes historie desværre ikke er enestående, viser Dansk Islandshesteforenings undersøgelse også.

Langt størstedelen af respondenterne svarede, at de anser fritgående kvæg og heste som en af de væsentligste barrierer, der afholder dem fra at ride i naturen sammenlignet med andre typer af barrierer. Som fx at skulle ride på trafikfarlige vej eller at skulle transportere hesten i hestetrailer.

Derfor ender ryttere med at stå i en situation, hvor det er nødvendigt med at foretage en risikovurdering, inden turen går ud i det blå.

En tur, de fleste danskere, der nyder naturen til fods eller på cykel tager som en selvfølge, siger formand for Naturkomiteen i Dansk Islandshesteforening, Caroline Seehusen og fortsætter:

"Ryttere må ofte tage ekstra forholdsregler og påtage sig større risici, og det er med til at diskriminere os i naturen i forhold til gående, løbende, cyklende og dem med hunden i snor. Den risiko udgør en barriere for at kunne udfolde sin fritidsinteresse. Det viser svarene i undersøgelsen".

Lisbeth Maria Hansen – også fra naturkomiteen i Dansk Islandshesteforening supplerer Caroline Seehusen med resultater fra undersøgelsen i april:

"Når det kommer til at ride i indhegninger, svarer flest, at de gerne vil ride blandt hjortevildt (62 %). Når man har ansvaret for andre eksempelvis børn eller pararyttere, halveres andelen som vil ride blandt hjortevildt (27%).

Det er kun en mindre andel, der vil ride blandt bison (7%), men her halveres andelen også (3%), hvis man har ansvaret for børn eller pararyttere. Det overrasker egentlig ikke, at flertallet er trygge med hjortevildt, som jo allerede findes i de skove, der rides i.

Det, som er mest overraskende ved undersøgelsen er, at så få er parate til at ride blandt kvæg (18%). Både taget i betragtning af hvor mange steder, der bliver udsat kvæg, og fordi rytterne ofte bliver mødt med fortællinger om, at det ikke er et problem at ride blandt kvæg.

Det, der også er særligt ved besvarelserne er, at andelen af ryttere der vil ride blandt kvæg, reduceres til under en tredjedel af den oprindelige gruppe (6%), hvis man har ansvaret for børn eller pararyttere. Spørgsmålet er hvad naturforvaltningen, som baseres på store græssere vil komme til at betyde for rideskoler, efterskoler, rideturisme mv.

Vores gennemgang af undersøgelsen viser, at der er nogle få virkelig modige ryttere, som er klar på at ride blandt både vildsvin og bison."

Kommentarer fra Dansk Islandshesteforenings undersøgelse om ridning i naturen:

"Jeg har stor erfaring med ridning blandt naturplejedyr. Da der for nogle år siden pludseligt var samlet flere af de små indhegninger til store som gjorde at vores ridestier pludseligt befandt sig i en indhegning, ringede jeg til Naturstyrelsen, som sagde ridning var ok i foldene. Derfor red jeg der. Holdt altid god afstand. Det gik fint indtil den dag, det ikke gjorde. Kvæget kom fra lang afstand over en bakketop og omringede os, så vi måtte stå af og råbe og skrike ad køerne mens vi kæmpede os baglæns mod en låge. Det var en meget farlig situation. Har efterfølgende hørt om flere, der har oplevet samme i andre folde. Dagen efter ser jeg turister gå med hund direkte gennem samme flok uden at kvæget tager notits. Har efterfølgende hørt om rigtig mange episoder med kvæg i vores område. Vi har lokalt samlet mange af disse sammen og forelagt både naturstyrelsen og miljøministeriet, som fortsat siger, der ingen udfordringer er!! Skal nævnes, at kvæget ikke tilskudsfores, og dermed påstås ikke at være opsøgende. Det er ikke korrekt!"

"Er opvokset på en kvæggård, så har meget kendskab til kvæg, deres adfærd osv. Og derfor er min holdning, at det er alt for farligt. Jeg har en gang ville ride ind på en flok med kvæg, hvilket resulterede i 50 køer, der kom stormede, fordi det var spændende med noget nyt på folden, præcis som hestene ville gøre det. Så der priser jeg mig lykkelig for, at jeg havde jordens roligste islænder og lovede mig selv at den risiko, tog jeg kun én gang!"

"Har erfaring med kvæg – opvokset på en kvægfarm og deraf fornøden viden omkring kvæg til at fraråde andre til at ride derind. De er ikke farlige som sådan – men tunge og legesyge og det giver farlige situationer"

"Jeg har set adskillige ulykker forårsaget af møde mellem ryttere og kvæg/ elge. For mig er information egentlig unødvendigt, for jeg ville ikke tage chancen og ride i de hegnede områder med disse dyr. Erfaring er bedre end skiltning i denne sammenhæng."

Kilde: "Spørgeundersøgelse om udfordringer og barrierer ved ridning blandt græssende dyr." Udsendt af Dansk Islandshesteforening til medlemmer og lokalklubmedlemmer i perioden fra d. 27. marts 2024 og 14 dage frem.

Sådan deltager du i undersøgelsen

Dansk Ride Forbund, Dansk Islandshesteforening og Ridespor Danmark ønsker at få viden om, hvorledes alle ryttere i landet forholder sig til at ride i naturområder, hvor der går græssende dyr.

Undersøgelsen tager ca. 5 minutter og er anonym. Der indsamles ingen oplysninger, der kan identificere respondenterne.

Undersøgelsen løber fra den 1. november til den 20. november.

Klik på linket for at besvare spørgeskemaet: <https://www.survey-xact.dk/LinkCollector?key:58L4D7W7J132>

Bilag 2 Kvægejere kan nu skifte hegn ud med GPS-halsbånd

Kilde: <https://fvm.dk/nyheder-og-pressemeddelelser/2025/sep/virtuel-hegning>

Kvægejere kan nu skifte hegn ud med GPS-halsbånd

16-09-2025

Pressemeddelelse

Med en GPS om halsen kan kvæg nu færdes på markerne uden fysiske hegn med pæle og tråd. Det er godt nyt for både kvægejere og naturen.

Lyde og små elektriske impulser fra en GPS i kvægets halsbånd kan i nogle tilfælde fremover erstatte det fysiske hegn med pæle og tråd i en løsning, som bliver kaldt virtuel hegning. Efter er fireårig forsøgsperiode har Fødevarestyrelsen nemlig konkluderet, at GPS'erne ikke påvirker dyrevelfærden negativt, og derfor kan besætningsejere nu søge om dispensation til brug af virtuel hegning. Her vil ejeren nu kunne programmere kvægs GPS med usynlige grænser, som aktiverer en advarsel, når kvæget kommer for tæt på.

Minister for fødevarer, landbrug og fiskeri Jacob Jensen (V) siger:

“Det er rigtig positivt, at vi nu kan give dispensation til virtuel hegning. Det giver landmænd og naturplejere nye muligheder for fleksibel afgræsning, samtidig med at vi passer på både dyrene og naturen. Erfaringerne viser, at teknologien fungerer i praksis og lever op til de krav, vi stiller til dyrevelfærd og sikkerhed. Det er et godt eksempel på, hvordan Danmark kan gå foran og bruge ny teknologi til at forene hensyn til natur, landbrug og dyrevelfærd.”

Hegnet er særligt velegnet til dyrehold i naturområder, hvor traditionel indhegning er vanskelig og kostbar, og i områder, som af hensyn til ynglende fugle og sårbare planter kun skal afgræsses i perioder.

Fakta

- I Danmark er der forbud mod at sætte udstyr på dyr, som kan give elektriske stød eller andre former for væsentlig ulempe. Derfor skal besætningsejere i første omgang søge dispensation.
- Dispensationen kan søges hos Fødevarestyrelsen allerede nu, og på sigt vil Fødevarestyrelsen arbejde på at ændre kvægbekendtgørelsen, så kravet om dispensation kan blive ophævet.
- I Norge og Storbritannien har myndighederne også konkluderet, at virtuel hegning er uden negative følger for dyrevelfærden, hvis systemet anvendes korrekt.

Bilag 3 Seges – Virtuel hegning er nu en mulighed i Danmark

Kilde: https://www.landbrugsinfo.dk/public/4/7/b/foder_fodring_virtuel_hegning_mulighed

Virtuel hegning er nu en mulighed i Danmark

Fødevarestyrelsen har nu givet mulighed for dispensation for brug af virtuelle hegn med GPS-halsbånd som alternativ til almindeligt hegn med pæle og tråd.

Nyhed | 19. september 2025

Det virtuelle hegningssystem er udviklet til anvendelse på køer, geder og får. Systemet består af et halsbånd med solcelledrevet GPS-sender og -modtager. Halsbåndet kommunikerer via mobilnetværket og en app med landmandens computer/tablet, og det er muligt på computeren eller telefonen at angive grænserne for den virtuelle indhegning, som dyrenes ønskes holdt i. [Se nyhed fra Fødevarestyrelsen](#)

Halsbånd med solcelledrevet GPS-sender med fleksibel gummi i nakken. Foto: Torben S. Frandsen, SEGES Innovation.

Hvis et dyr nærmer sig den virtuelle grænse, vil det først modtage advarselslyde af stigende styrke, og hvis disse ikke respekteres, vil dyret få en lille elektrisk impuls i kæden som ved en traditionel indhegning. Passerer dyret alligevel det virtuelle hegn, vil der ikke udsendes flere elektriske impulser, men i stedet sende en alarm til landmanden med dyrets placering.

Udstrækningen af den virtuelle hegning kan på ethvert tidspunkt, nemt og hurtigt, ændres på mobiltelefonen. Du vil løbende få tilsendt informationer via SMS om alle unormale situationer og på mobiltelefon, pc eller tablet, kan du følge dyrenes placering i terrænet.

Placering og omfang af den virtuelle hegn og dyrenes placering kan nemt overvåges på iPad, telefon eller computer. Foto: John Frikke, Nationalpark Vadehavet.

De elektriske impulser afgivet af halsbåndet har en styrke på 0,2 joule svarende til en brøkdel af styrken i et traditionelt elektrisk hegn (ofte ca. 7 joule).

Der er i perioden 2020-2025 gennemført projektet "Virtuel Hegn Fanø" som har haft til formål at undersøge stressniveauet hos kødkvæg heget med virtuel hegn. Samt betydningen af virtuelt hegn på kvalitet af afgræsning og naturpleje og evt. problematikker ift. interaktion mellem indhegnede dyr og besøgende i området.

Hovedkonklusioner fra projekt Virtuel Hegn Fanø

- **Virtuel hegning virker:**

Virtuelle hegn har vist sig at være en pålidelig metode til at holde græssende dyr inden for afgrænsede områder. Systemet er både fleksibelt og effektivt og er særligt velegnet til områder, hvor traditionelle hegn er upraktiske.

- **Forbedret dyrevelfærd:**

Analyser af stressniveauer, adfærdsdata og dyrenes sundhed, at virtuelle hegn ikke påvirker dyrene negativt. Tværtimod giver teknologien mulighed for bedre overvågning og sikring af dyrenes trivsel.

- **Fremme af biodiversitet:**

Virtuelle hegn understøtter fleksibel græsning, der kan målrettes særlige naturområder og arter. Det skaber bedre betingelser for både plante- og dyreliv og bidrager til at forbedre biodiversiteten.

- **Øget sikkerhed for mennesker og dyr:**

Virtuelle hegn reducerer risikoen for konflikter mellem besøgende og græssende dyr. Teknologien giver mulighed for nem adgang og fjernelse af fysiske barrierer, hvilket gør det mere sikkert at færdes i naturområder.

- **Økonomisk og miljømæssig bæredygtighed:**

Virtuelle hegn er en økonomisk fordelagtig løsning, især for store og ekstensive græssede områder. Yderligere reducerer teknologier skal vedligeholdes af traditionel hegn.

Økonomiske overvejelser ved valg af hegn

Økonomien er naturligvis en vigtig faktor for landbruget og naturplejen, når man forhåbentlig kan vælge mellem traditionelle elhegn og en solcelledrevet digital løsning. Som udgangspunkt skal man for nuværende virtuelle regne med en udgift på ca. 2.000 kroner pr. dyr til køb af halsbånd. Oven i det kommer en løbende afgift til drift af systemet, som en ydelse af besætningens størrelse og antal aktive dage i et år. Der er udsigt til en tilskudsordning så opstartsomkostningerne bliver lavere, men denne er endnu ikke fastlagt.

Udgiften skal holdes op imod de udgifter, der er forbundet med køb, opsætning og flytning af hegn. I store naturområde vil virtuelle hegn have en sidegevinst ved, at man på afstand altid ved hvor dyrene opholder sig. Og praktiserer man afgræsning i mange små folde 1-2 dage ad gangen, vil virtuelle hegn give en stor arbejdslettelse og i det hele taget kunne gøre styringen af afgræsningen langt lettere for landmanden.

Internationale studerende

Der er udbredt interesse og forskning i brug af virtuelle hegn og Jana Musinka m.fl. har netop i 2025 udgivet et review på potentialer og udfordringer ved brug af virtuelt hegn. Se [Husdyrvidenskab 2025, bind 295](#).

Emneord

Adfærd

Afgræsning

Bilag 4 Ikke-hjemmehørende træ- og buskarter

Tabellen nedenfor giver et eksempel på nogle af de ikke-hjemmehørende arter, deres udfordringer og deres mulige anvendelse.

Art (dansk navn)	Latinsk navn	Oprindelse	Problem/udfordring	Mulig sankningsværdi
Sitkagran	<i>Picea sitchensis</i>	Nordamerika	Udkonkurrerer hjemmehørende vegetation, ændrer jordbundsforhold	Brænde, pyntegrønt, juletræer
Bjergfyr	<i>Pinus mugo</i>	Centraleuropa	Plantet til klitstabilisering, breder sig aggressivt	Brænde, binderi
Robinia / Falsk akacie	<i>Robinia pseudoacacia</i>	Nordamerika	Meget invasiv, spreder sig hurtigt, ændrer jordens kvælstofindhold	Brænde (hårdt, godt), binderi
Glasbladet hæg	<i>Prunus serotina</i>	Nordamerika	Meget invasiv, danner tætte bestande i skov og hegn, hæmmer naturlig foryngelse	Brænde (middel kvalitet), pyntegrønt
Klitfyr	<i>Pinus contorta</i>	Nordamerika	Aggressiv spredning i klitter, skygger og fortrænger hjemmehørende arter	Brænde, evt. pyntegrønt
Rynket rose	<i>Rosa rugosa</i>	Østasien	Meget invasiv i kystområder, fortrænger hjemmehørende flora	Binderi, dekorativ frugt, evt. medicinal brug

Bilag 5 Sådan kan fri sankning føres ud i livet

1. Sankekort og kursus

Alle sankere deltager først i et kort introduktionskursus (fx et par timer online eller i felten), hvor de lærer forskellen på invasive arter, hjemmehørende arter og særligt sårbare planter. Når kurset er bestået, udstedes et *sankekort* – lidt som et fiskekort. Kortet kan inddrages eller sættes i karantæne, hvis man sanker forkerte arter eller overtræder reglerne.

2. Positivliste over arter

Der udarbejdes en enkel og letforståelig liste over de arter, der må sankes frit, fx rynket rose, bjergfyr, robinie, sitkagran og glasbladet hæg. Listen inkluderer kendetegn og billeder, så borgere hurtigt kan genkende arterne i felten. Materialet distribueres både som lille folder og digitalt via en app, så borgerne hurtigt kan slå op, hvad de må tage.

3. Sikkerhed og adfærdskodeks

Sankningen kobles til et enkelt kodeks for god adfærd i naturen: respekt for dyrene, respekt for naturen og respekt for arterne.

4. Digital understøttelse

En app kan gøre sankningen enkel og moderne:

- Kort over sankningsområder.
- Billedguide til arter.
- Funktion til at indrapportere, hvor meget man har sanket.
- Påmindelser om, hvad der *ikke* må samles.

Bilag 6 Naturstyrelsens "Udkast til indhegninger i Tvorup Klitplantage"

Naturstyrelsen
Udkast til indhegninger i Tvorup
Klitplantage

Udarbejdet af: Anna Tøft Pedersen
Dato: d. 03/09/2025
Projektion: EPSG:25832
UTM zone: ETRS89 / UTM zone 32N

Signaturforklaring

 Udkast til indhegninger i Tvorup Klitplantage

